

המקורות:

אריך פרום - אומנות האהבה:

האם אהבה היא אמנות? אם כן, היא דורשת ידיעה ומאמץ. או שמא האהבה היא תחושה נעימה, שחוייתה היא עניין של מקרה, משהו ש"נקלעים אליו" אם יש לנו מזל. הספר הקטן הזה מבוסס על ההנחה הראשונה, אף כי אין ספק שרוב בני האדם בימינו מאמינים בהנחה השנייה דווקא.

לא שבני אדם מקלים ראש בחשיבותה של האהבה. הם רעבים לה; הם צופים באינספור סרטים על אהבות שמחות ועצובות; הם מקשיבים למאות שירים תפלים על אהבה - ואולם כמעט אין מי שחושב שהאהבה היא משהו המצריך למידה. גישה מוזרה זו מבוססת ל כמה הנחות שכולן יחד וכל אחת לחוד נוטות לתמוך בה.

[א]

רוב בני האדם רואים את בעיית האהבה בעיקר כבעיית היותם נאהבים ולא — כבעיית היותם אוהבים.

לפיכך הבעיה מבחינתם היא איך להיות נאהב, איך — להיות נחשק בחתירתם להשגת המטרה הזאת הם נוקטים דרכים אחדות.

— להיות בעל השפעה ועשיר, להיות מושך, לטפח את הגוף, הלבוש

לפתח נימוסים נאים, כישורים לנהל שיחה מעניינת, לעזור, להיות צנועים, מתחשבים.

לאמיתו של דבר, מה שרוב בני האדם בתרבותינו מתכוונים ב"להיות נאהב" הוא בעצם תערובת של פופלריות ומשיכה מינית.

[ב]

הנחה שנייה המונחת ביסוד הגישה שאין מה ללמוד על אהבה היא שבעיית האהבה היא בעיה של מושא, לא בעיה של כושר. בני

אדם חושבים שלאהוב זה עניין פשוט אבל למצוא את המושא הנכון לאהבה - או לזכות באהבתו - הוא הדבר הקשה. --- כל

תרבותינו מבוססת על תיאבון הקניות, על רעיון של מיקח וממכר מוצלח. אושרו של האדם המודרני מבוסס על הריגוש

שמעוררים בו חלונות ראווה, - הוא מסתכל על בני האדם בדרך דומה. - מושך או מושכת פירושה בדרך כלל אריזה נאה של

תכונות פופולאריות ומבוקשות בשוק האישיות.

[ג]

הטעות השלישית - מקורה בבלבול בין החוויה הראשונית של "ההתאהבות", לבין המצב המתמיד של "להיות מאוהב" [לאהוב].

גישה זו שאין קל מלאהוב - המשיכה לשלוט בכיפה בנוגע לאהבה למרות העדויות המכירועות המוכיחות את ההפך. שום פעילות

כמעט, שום יוזמה, אינה מתחילה בתקוות ובציפיות עצומות כל כך, ובכל זאת מכזיבה לעיתים קרובות כל כך, כמו האהבה. אם

זה היה גורלה של פעילות אחרת, היה מתעורר בבני אדם רצון עז לברר את הסיבות לכישלון, וללמוד איך אפשר לשפרה - או

שהיו מוותרים עליה לגמרי.

הצעד הראשון יהיה להכיר בכך שהאהבה היא אומנות, ממש כשם שהחיים הם אומנות; אם ברצוננו ללמוד איך לאהוב, עלינו לנקוט אותה דרך שהיינו נוקטים אם היינו רוצים ללמוד כל אמנות אחרת, נניח מוזיקה, ציור, נגרות או את אמנות הרפואה וההנדסה. - למרות הכמיהה הגדולה לאהבה, כל דבר אחר כמעט נחשב חשוב יותר מן האהבה: הצלחה, יוקרה, כסף, כוח - כל מרצנו כמעט מופנה ללימוד הדרכים להשגת מטרות אלה, ושום מאמץ כמעט אינו מוקדש ללימוד אמנות האהבה.

פאולו קואלו/ האלכימאי

לבסוף התקרבה אישה צעירה שאינה לבושה שחורים. כד על כתפה, וראשה מכוסה בצעיף, אבל פניה כלויות. הנער ניגש אליה לשאול אותה על האלכימאי. ובאותו רגע היה נדמה לו כאילו עמד הזמן מלכת, ונשמת העולם עמד בקרבו. כשהביט בעינייה השחורות וראה את שפתיה בין צחוק לשתיקה, למד את החלק החשוב ביותר של השפה שכל העולם מדבר בה - השפה שכל אחד בעולם יכול להבין בלבו, האהבה.

משהו עתיק יותר מן האנושות, קדום יותר מן המדבר. משהו המעורר את אותו הכוח בכל פעם ששני זוגות עיניים נפגשות, כפי שנפגשו עיניים כאן ליד הבאר. לבסוף נפרטו שפתיה בחיוך - וזה בוודאי אות - האות שחזקה לו כל חייו בלי לדעת זאת.

זאת שפת העולם בטהרתה. שום הסבר לא נדרש לה, כשם שהיקום הנע בתוך הנצח אינו צריך הסבר. מה שהרגיש הנער היה שברגע הזה הוא עומד מול האישה של חייו. וגם בלי מילים ידעה זאת. הוא היה בטוח בכך יותר מכל דבר שבעולם. הוריו וסביו הסבירו לו פעם שלפני האהבה מתארסים, לומדים להכיר זה את זה, דואגים שתהיה פרנסה מסודרת, ואחר כך מתחתנים. אבל אולי מי שאומר כך מעולם לא ידע את השפה הכלל עולמית. כי כשאתה נכנס לתוך השפה הזאת, קל להבין שמישהו בעולם מחכה לך, אם בלב המדבר ואם במרכז של עיר גדולה. וכששני אנשים אלה נפגשים ומבטיהם מצלטבים, העבר והעתיד נעשים חסרי חשיבות. רק הרגע הזה קיים, והביטחון הלא יאומן שגל מה שתית השמש נכתב באותה היד. זו אותה היד המעוררת של האהבה, ובוראת נשמה אחת לכל אדם --- כי בלי אהבה כזאת לא תהיה משמעות לחלומיתיהם של בני האדם.

סיכום על המקורות

אריך פרום - אומנות האהבה:

ההנחה הראשונה: בני האדם סבורים שהאהבה קשורה בכך שיגרמו למישהו לאהוב אותם, ולא ביכולת שלהם לאהוב אחרים. הם חושבים שכדי שיאהבו אותם הם צריכים להיות מושכים מינית, לקנות בגדים צמודים, ללכת למכון כושר, להיות עשירים ולעשות הרבה כסף או ללכת בדרכים מסורתיות יותר לזכות באהבה כמו היכולת לפתח נימוסים, היכולת להקשיב ולסייע לזולת וכו'. רבים עסוקים בשאלה איך יצליחו לכבוש את ליבו של מישהו/מישהי, ופחות בשאלה מה פירוש הדבר לאהוב מישהו/מישהי או כיצד לשמר את האהבה מרגע שהיא הושגה.

ההנחה השנייה: רוב בני האדם חושבים שהבעיה באהבה היא למצוא את מי לאהוב, את מושא האהבה (הערה: לא מקדישים זמן / פניות לשאלה איך לגרום לו/לה לאהוב בחזרה/ איך "לבנות" את האהבה). תרבות הצריכה השפיעה גם על האהבה: אנו מסתכלים על מושא האהבה אותו אנו מחפשים כעל מוצר בשוק, הוא צריך להיות מושך/ת – "אריזה נאה של תכונות פופולריות ומבוקשות ב'שוק האישיות' ". ואם הוא לא כזה, עוברים מהר לריגוש הבא.

ההנחה השלישית: בני אדם אינם מבחינים בין החוויה הראשונית הזמנית, המרגשת והמסעירה של ה"התאהבות" לבין המצב המתמיד הדורש למידה, יחמה ומאמץ של ה"אהבה". מאחר שאנשים אינם יודעים לאהוב נכון, הם אינם מיומנים בלדעת לאהוב, פעמים רבות הם מתאכזבים, "נופלים על הקרשים" כאשר עובר השלב הראשון, המרגש והמסעיר, של ההתאהבות ומתחיל השלב החדש, התובעני לעיתים, של האהבה עצמה.

פרום קורא לנו להכיר בכך, שלאהבה, כמו לתחומים אחרים בחיים, דרושים הכשרה רצינית ואימון רב כדי להצליח. בתחומים אחרים, כשאנו עושים טעות, אנו עוצרים ומנסים להבין את מקור טעותנו ומנסים להשתפר והנה, דווקא בתחום האהבה לא מתרחש ניסיון כזה. אמנות האהבה, טוען פרום, מצריכה לימוד, כמו כל תחום אחר

שתי גישות כלליות לגבי אהבה בהתייחסותו של אריך פרום:

התפיסה הראשונה היא תפיסה עממית ומקובלת, ולפיה אהבה היא תחושה נעימה, שגורמת לנו עונג והיא שורה במזל ובמקריות. אם יש לך מזל אז אתה מוצא את האחת של חייך - והנה יש לנו אהבה. התפיסה השנייה היא שאהבה היא סוג של אמנות (בניגוד לאומנות שדורשת כישרון), שמצריכה ידע, שמצריכה מאמץ ולמידה - בדיוק כמו נגרות, ציור, רפואה ועוד. למרות שאהבה היא דבר חשוב מאוד בעיני רוב בני האדם הם עדיין חושבים שמדובר במשהו טבעי, פשוט, ושאינו שום צורך ללמוד אותו.

פאולו קואלו/ האלכימאי

פאולו קואלו לא מסכים עם ההשקפה שעולה בדבריו של אריך פרום. אריך פרום מתייחס לאהבה כדבר שדורש לימוד, העמקה, והתמדה. לעומתו, פאולו קואלו טוען שהאהבה היא דבר שקורה לאדם, שלא דורש לימוד. בסיפור האלכמאי

מתואר אירוע בו האהבה היא תהליך מקרי. האדם נקלע אליו "וכל היקום" מרגיש את זה. יחסי האהבה הללו לא דורשים אפילו מילים. כך אדם מתאהב במישהי מבלי שראה אותה קודם ומבלי שהם מדברים את אותה השפה. יש כאן אירוע שהוא בגדר "נס" משום שאין דרך רציונלית להסבירו.

משתמע מכך שאין טעם ללמוד אהבה ואין טעם לנסות ולהבין את טיבה. יש פשוט להתמסר לתהליך ו"להנות" ממנו. ניתן לומר שפרום מתייחס גם לשלב ההתאהבות וגם לשלב האהבה, וקואלו מתייחס לשלב ההתאהבות, השלב הראשוני שבו האהבה קורית לך. כמובן, שאילו פרום היה רוצה להתקיל את קואלו על תפיסתו, הוא היה צריך לשאול אותו האם אותו "פלא" היה מחזיק מעמד גם כאשר הייתה אווירה פחות רומנטית כפי שהיה בסיפור. האם עדיין הייתה אהבה אדירה כל כך כאשר שני האנשים היו צריכים לשלם ארנונה ולהחזיק חמישה ילדים בזמן הקורונה.